

PRIHVAT SAMOVOLJNOG ODUSTANKA OD UGOVORA O PRIJEVOZU STVARI

HOUSE OF LORDS

Presuda od 16, 17. i 20. lipnja 1996.

Vitol S.A.

v.

Norelf Ltd.

(Brod "Santa Clara")

Vijeće: Lord Mackay of Clashfern, L.C. Lord Griffiths, Lord Nolan,

Lord Steyn, Lord Hoffmann

U slučaju samovoljnog odustanka od ugovora jedne ugovorne strane, engl. repudiation), druga strana može prihvatiti taj odustanak te ugovor smatrati završenim ili potvrditi da ugovor ostaje na snazi. Za čin prihvata odustanka nije predviđena posebna forma. Dovoljno je da komunikacija ili postupanje jasno i nedvosmisleno pokazuju strani koja je odustala od ugovora da druga strana taj ugovor smatra završenim. Strana koja prihvaća odustanak nije obvezna uputiti posebnu obavijest drugoj strani da ugovor smatra završenim, dovoljno je da strana koja je odustala od ugovora sazna za takvu odluku.

"Norelf" (prodavatelji) i "Vitol" (kupci) sklopili su ugovor o prodaji 3868 tona propana. Ugovor je sklopljen u skladu s odredbama INCOTERMS-a 1990., koje predviđaju da prodavatelji isporučite teretnicu kupcu odmah nakon završetka ukrcanja tereta. Plaćanje se trebalo izvršiti u roku od 30 dana od datuma naznačenog u teretnici. Teret se trebao prevesti brodom "Santa Clara", a isporuka je trebala uslijediti u razdoblju od 1.-7. ožujka 1991. Prodavatelji su kasnili s ukrcanjem tereta i o tome obavijestili kupce. Kupci su 8. ožujka 1991. uputili telex prodavateljima u kojem ih obavještavaju da zbog zakašnjenja koje predstavlja kršenje uvjeta ugovora odbijaju primiti teret te odustaju od ugovora zadržavajući pravo na naknadu štete zbog zakašnjenja u isporuci. Prodavatelji su saznali za odustanak kupaca 11. ožujka 1991. U međuvremenu, (9. ožujka 1991.) ukrcaj je dovršen te je "Santa Clara" isplovila. Kupci nisu povukli svoj odustanak od ugovora. Prodavatelji nisu ništa učinili nakon toga u cilju potvrđivanja ili izvršenja ugovora. Naprotiv,

prodavatelji su pokušali preprodati teret u čemu su i uspjeli 15. ožujka 1991. No, kako je cijena propana na tržištu tijekom ožujka bitno pala, cijena koju su prodavatelji postigli prilikom preprodaje (170 US \$ za tonu) bila je znatno niža od one predviđene u ugovoru s "Vitolom" (400 US \$ za tonu).

Prodavatelji su tražili naknadu štete od kupaca u iznosu od US \$ 950.000 na temelju razlike između ugovorne cijene i cijene koju su prodavatelji postigli preprodajom. Prodavatelji su svoj zahtjev temeljili na činjenici da su prihvatili odustanak od ugovora od strane kupaca. Kupci su osporili tu pretpostavku, a time i zahtjev za naknadu štete. Spor je dospio pred arbitražu. Arbitraža je presudila u korist prodavatelja odbacivši tezu kupaca da prodavatelji nisu prihvatili odustanak od ugovora. Naprotiv, arbitar (Ian Milligan, Q.C.) je zaključio da je propust prodavatelja da izvrše svoje ugovorne obveze čin na temelju kojeg se može zaključiti da oni prihvaćaju odustanak kupaca. Temeljem toga arbitar je obvezao kupce na naknadu štete prodavateljima u iznosu od US \$ 888,869.

Kupci su se žalili na ovu odluku. Sudac (Lord J. Phillips) je odbio žalbu utvrdivši da propuštanje "nedužne" stranke da ispunjava ugovorne obveze nakon što je druga strana odustala od ugovora može predstavljati prihvat takvog odustanka.

Kupci su se ponovno žalili. Žalbeni je sud prihvatio žalbu odlučivši da propuštanje izvršenja ugovornih obveza jedne ugovorne strane ne može nikada značiti prihvaćanje odustanka od ugovora druge ugovorne strane.

Prodavatelji su se žalili na odluku Žalbenog suda pa je spor dospio pred Vijeće Kuće lordova.

Temeljno sporno pitanje jest može li jedna ugovorna stranka prihvatiti samovoljan odustanak od ugovora (repudiation) druge strane samim neizvršavanjem vlastitih ugovornih obveza. Odgovarajući na to pitanje, suci su pošli od nesporne činjenice da u slučaju odustanka od ugovora jedne strane, druga strana može prihvatiti taj odustanak i ugovor smatrati završenim ili potvrditi da ugovor ostaje na snazi. Za sam čin prihvata odustanka nije predviđena nikakva posebna forma. Dovoljno je da komunikacija ili ponašanje jasno i nedvosmisleno pokazuju strani koja je odustala od ugovora da druga strana ugovor smatra završenim. Iako se to ne može prihvatiti kao opće pravilo jer ovisi o konkretnim ugovornim odnosima i okolnostima pojedinog slučaja, Vijeće Kuće lordova zauzelo je stajalište da, u slučaju samovoljnog odustanka od ugovora, neizvršenje ugovornih obveza "nedužne" strane *može značiti* da ta strana ugovor smatra završenim. U ovom slučaju se ponašanje prodavatelja može tumačiti kao prihvat odustanka, posebice ako se ima na umu propust prodavatelja da kupcu dostavi teretnicu, što je preduvjet plaćanja. Takvo

ponašanje jasno i nedvosmisleno pokazuje kupcu da prodavatelj ugovor smatra završenim.

Stoga je Vijeće Kuće lordova prihvatilo žalbu prodavatelja.

(Lloyd's Law Reports, Part 3 (1996) Vol. 2, p. 225)

Jasenko Marin, znanstveni novak
Jadranski zavod HAZU